

3.2.2. Udvalgets løsningsmodeller

I kapitel 13-15 i betænkning 1278/1994 har udvalget beskrevet tre forskellige mulige nyordninger på området.

Kapitel 13 indeholder en beskrivelse af en »statsadvokatmodel«. Ifølge denne model skal statsadvokaterne undersøge og afgøre adfærdsklager. Statsadvokaterne skal endvidere efterforske straffesager mod politipersonale og afgøre tiltalespørgsmålet.

Kapitel 14 indeholder en beskrivelse af en statsadvokatmodel med tilknyttet kontrolorgan. Denne løsningsmodel indebærer, at der til statsadvokaterne knyttes kontrolorganer bestående af en advokat og to lægmænd, der har indseende med statsadvokaternes behandling af adfærdsklager og straffesager mod politipersonale. Kontrolorganerne samvirker med statsadvokaterne og afgiver indstillinger til disse. Kontrolorganerne kan påklage statsadvokaternes afgørelser til rigsadvokaten.

Kapitel 15 indeholder en beskrivelse af en model med »særlige efterforskningsorganer«. Efter denne model oprettes der et antal særlige efterforskningsorganer bestående af en dommer, en advokat og en politimand, der leder efterforskningen i straffesager mod politipersonale. Efterforskningsorganerne skal så vidt muligt selv forestå udenretlige afhøringer i sagerne, hvorimod organerne i relation til andre efterforskningskridt anmoder politiet om bistand. Efterforskningsorganerne afgør ikke selv tiltalespørgsmålet, men afgiver indstilling herom til vedkommende statsadvokat. Det er efter udvalgets opfattelse formentlig en forudsætning for, at en løsningsmodel med særlige efterforskningsorganer vil blive oplevet som tillidsvækkende, at organerne også behandler adfærdsklager.

3.3. Udvalgets indstilling

Udvalget har i kapitel 16 i betænkning nr. 1278/1994 foretaget en gennemgang af fordele og ulemper ved de tre løsningsmodeller, der er beskrevet i betænkningens kapitel 13-15, dvs. »statsadvokatmodellen«, »kontrolorganmodellen« og modellen med »særlige efterforskningsorganer«. I det følgende redegøres for udvalgets vurdering af disse løsningsmodeller.

3.3.1. »Statsadvokatmodellen«

Det er efter udvalgets opfattelse en meget stor fordel ved statsadvokatmodellen, at den indebærer en forenkling af det nuværende klagesystem, idet sagsbehandlingen vil blive samlet hos én instans, nemlig statsadvokaten, jf. nærmere betænkning 1278/1994, s. 205-06. Derved opnår man et énstrengt og letfor-

ståeligt klagesystem, og man undgår vanskelige afgrænsningsspørgsmål og en opsplnitning af sagen på flere instanser.

Statsadvokatmodellen indebærer desuden, at det er statsadvokaten og ikke politiet, der står for undersøgelsen af sagen, uanset om den behandles som klagesag eller som straffesag. Det er endvidere statsadvokaten og ikke politiet, der træffer afgørelse i sagen. Det bemærkes herved, at den enkelte politikreds og statsadvokaturen er selvstændige adskilte myndigheder, og statsadvokaterne fungerer allerede i dag inden for strafferetsplejen som tilsynsmyndighed og klageinstans i relation til politiet. Efter ændringen af retsplejeloven pr. 1. oktober 1992 (anklagemyndighedens struktur) er statsadvokaten endog i overensstemmelse med det sædvanlige to-instansprincip i dansk ret – ofte eneste klageinstans. Loven om anklagemyndighedens struktur indebærer desuden en yderligere funktionel adskillelse af politiet og statsadvokaturene, idet påtalekompetencen herefter som udgangspunkt tilkommer politimestrene og ikke statsadvokaten. I forarbejderne til loven om anklagemyndighedens struktur lægges der i øvrigt op til en udvidelse af statsadvokaternes mere almene kontrol- og tilsynsvirksomhed med politikredsens arbejdstilrettelæggelse og sagsbehandling som følge af nyordningen.

Hertil kommer som en yderligere fordel, at »statsadvokatmodellen« bevarer tiltalekompetencen hos anklagemyndigheden. Derved sikres en ensartet vurdering af sager mod henholdsvis politifolk og almindelige borgere samt et højt fagligt niveau.

Det er udvalgets opfattelse, at der med en statsadvokatordning vil kunne gennemføres en både grundig og effektiv behandling af såvel klagesager som straffesager mod politipersonale under medvirken af den bedst mulige sagkundskab. Ordningen har desuden den fordel, at den er meget fleksibel, således at kapaciteten hurtigt kan tilpasses vekslende arbejdsmængder. Derved sikres det også, at man hurtigt kan indlede efterforskning/undersøgelse i anledning af en klage.

Det er af afgørende betydning for tilliden til en ny klageordning, at den opbygges forholdsvis ukompliceret med enkle sagsgange, således at der i almenheden kan skabes forståelse for, hvorledes ordningen fungerer. »Statsadvokatmodellen«, der som nævnt indebærer en forenkling af det nuværende klagesystem, opfylder til fulde denne forudsætning. Når hertil kommer, at såvel adfærdsklager som straffesager mod politipersonale efter denne model skal behandles af statsadvokaturene, der er selvstændige myndigheder i forhold til politiet, må det efter ud-